

Duke Russell ei ole süüdi nendes õudsetes kuritegudes, mille eest ta on süüdi mõistetud; sellegipoolest on tema hukkamiseni jäänud tund ja nelikümmend neli minutit. Nagu sellistel hirmsatel õhtutel ikka, näib kell viimse tunni lähenedes kiiremini tiksuvat. Ma olen teistes osariikides kaks sellist minutite loendamist läbi elanud. Üks kord lõpuni välja ning mees lausus oma viimased sõnad. Teine kord sai lugu imekombel teistsuguse lõpu.

Las tiksus – seda ei juhtu, vähemalt mitte täna.

Alabama võimumeestel võib ühel päeval õnnestuda Duke'ile pärast tema viimast õhtusööki nõel käsivarde torgata, aga see päev ei ole täna. Ta on surmamõistetute tiivas istunud ainult üheksa aastat. Osariigi keskmine on viisteist. Kaksikümmend pole haruldane. Apellatsioon rändab kusagil Atlanta üheteistkümnenda ringkonna kohtumajas ja kui see satub lähema tunni aja jooksul õige kohtusekretäri lauale, siis hukkamine peatatakse. Duke läheb tagasi üksikvangistuse hirmude juurde ja elab, et surra mõnel teisel päeval.

Ta on olnud mu klient viimased neli aastat. Tema toetajaskonda kuulub üks Chicago suurfirma, mis on teinud tuhandeid tunde vaba-tahtlikku tööd, ja Birminghami hõredaks jäänud surmanuhtluse-vastane rühmitus. Kui ma nelja aasta eest veendusin, et ta pole süüdi, võtsin tema esindamise enda peale.

Mul on praegu viis juhtumit, kõik neist – vähemalt minu arvates – valesüüdistused.

Olen näinud ühte oma klienti suremas. Ma usun seniajani, et ta oli süütu. Ma lihtsalt ei suutnud seda õigel ajal tõestada. Ühest piisab.

Kolmandat korda sel päeval sisenen Alabama surmamõistetute tiiba

ja peatun ukse juures metallidetektori ees, mille juures kaks pahurat valvurit oma valdusi kaitsevad. Üks võtab kirjutamisaluse ja põrnitseb mind nii, nagu oleks ta mu eelmisest visiidist möödunud kahe tunni jooksul mu nime unustanud.

„Post, Cullen Post,” ütlen sellele puupeale. „Duke Russelli juurde.”

Ta uurib oma paberilehte, nagu võiks seal kirjas olla elutähtsat teavet, leiab otsitu ning noogutab lühikesel konveierilindil seisva plastkorvi suunas. Just nagu varemgi, asetan sellesse oma portfelli ja telefoni.

„Kell ja püksirihm?” küsin sarkastiliselt.

„Ei,” mühatab ta vaevaga. Astun läbi detektori, see ei piiksu, ning jälle kord pääseb süütute kaitsja reeglitepäraselt ja ilma relvadeta surmamõistetute tiiba. Võtan oma portfelli ja telefoni ning järgnen teisele valvurile mööda steriilset koridori varbseinani. Ta noogutab, lülitid klõpsuvad ja kõlksuvad, trellid libisevad eest ja me kõmbime mööda järgmist koridori sügavamale sellesse õnnetusse hoonesse. Nurga taga ootavad mõned mehed aknata terasukse juures. Neli kannavad vormi, kaks ülikonda. Üks ülikonnas meestest on vanglaülem.

Ta vaatab süngelt minu poole ja astub lähemale. „On hetk aega?”

„Mitte just palju,” vastan. Me liigume eravestluseks rühmast eemale. Ta pole paha mees, lihtsalt teeb oma tööd, see on tema jaoks uus ja ta pole seni ühtegi hukkamist korraldanud. Aga ta on ka vaenlane ja kui ta midagi tahab, siis minu käest ta seda ei saa. Me oleme ninapidi koos nagu semud ja ta sosistab: „Kuidas tundub?”

Ma vaatan nagu olukorda hinnates ringi ja ütlen: „Ah, ma ei tea. Mulle paistab, nagu tuleks hukkamine.”

„Ole nüüd, Post. Meie juristid ütlevad, et pääseb.”

„Teie juristid on idioodid. Aga sellest me oleme juba rääkinud.”

„Ole nüüd, Post. Kuidas tõenäosus praegu on?”

„Viiskümmend viiekümnele,” valetan mina.

See ajab ta segadusse ja ta ei tea, kuidas reageerida. „Ma tahaksin oma klienti näha,” ütlen.

„Muidugi,” ütleb ta valjemini ja nagu pettunult. Ta ei tohi näidata end minuga koostööd tegemas, seega kiirustab ta eemale. Valvurid astuvad tagasi ja üks neist avab ukse.

Surmaruumis lebab Duke madratsil, silmad kinni. Piduliku päeva puhul lubavad reeglid tal kasutada väikest värvitelerohtu, ta võib vaadata, mida tahab. Hääl on maha keeratud, uudistekanal on lääne metsatulekahjude pärast pöördes. Tema viimased minutid pole üleriigiliste uudiste jaoks piisavalt suur lugu.

Igas osariigis, kus surmanuhtlus veel kehtib, on selle jaoks oma tobedad rituaalid, mis peaksid tekitama võimalikult palju dramaatikat. Siin lubatakse lähedaste pereliikmetega suures külalisteruumis ilma mingite vaheseinteta kokku saada. Kell kümme õhtul viiakse surmamõistetud surmaruumi, kohe selle kõrval on surmakamber, kus ta hukatakse. Tema juures võivad istuda kaplan ja advokaat, teised mitte. Tema viimane õhtusöök serveeritakse poole üheteistkümnepaiku, ta võib tellida, mida tahab, välja arvatud alkohol.

„Kuidas läheb?” küsin, kui ta istuma tõuseb ja naeratab.

„Pole end kunagi paremini tundnud. Kas on uudiseid?”

„Veel mitte, aga ma olen endiselt optimistlik. Me peaksime varsti midagi kuulma.”

Duke on kolmkümmend kaheksa aastat vana valge mees ning enne, kui ta vägistamise ja mõrva eest vangi pandi, oli tema toimikus kaks purjus peaga autojuhtimist ja mõned kiiruse ületamise trahvid. Ei mingit vägivaldat. Noores eas oli ta pidutseja ning vembumees, kuid üheksa aastat üksinduses on teda suuresti rahustanud. Minu töö on ta vabanduste peal, hetkel tundub see aga hullumeelse unenäona.

Võtan telekapuldi ja vahetan kanali Birminghamile, aga jätan hääletu peale.

„Sa paistad väga enesekindlana,” ütleb ta.

„Mina võin seda endale lubada. Ega mina nõela saa.”

„Sa oled naljakas mees, Post.”

„Võta vabalt, Duke.”

„Vabalt?” Ta lükkab jalad põrandale ja muigab jälle.

Asjaolusid arvestades paistab ta end tõesti üsna vabalt tundvat. Ta hakkab naerma ja ütleb: „Kas sa Lucky Skeltonit mäletad?”

„Ei.”

„Lõpuks nad tegid talle ära, umbes viie aasta eest, aga enne jõudsid

nad talle kolm viimset õhtusööki tuua. Kolm korda kõndis mööda käigu-
lauda, enne kui alla lükati. Vorstipitsa ja kirsikoka.”

„Ja mida sina tellisid?”

„Praelõik, friikad ja kuus õlut.”

„Ma õlle peale väga ei loodaks.”

„Kas sa aitad mu siit välja, Post?”

„Täna mitte, aga ma tegelen sellega.”

„Kui ma välja saan, lähen otsejoones baari ja joon külma õlut, kuni
pilt eest kaob.”

„Ma tulen sinuga kaasa. Ongi kuberner.” Too ilmub ekraanile ja ma
keeran hääle peale.

Ta seisab mikrofonide rivi ees, kaamerate valgus läigib. Tume üli-
kond, neerumustriga lips, valge särk, iga toonitud juuksekarv geeligas
täpselt õigesse kohta seatud. Liikuv valimiskampaania plakat. Piisavalt
kannatanud, ütleb ta: „Ma olen härra Russelli juhtumi põhjalikult läbi
vaadanud ning seda pikalt oma uurijatega arutanud. Ma olen kohtunud
ka Emily Broone’i, härra Russelli kuritegude ohvri perekonnaga, ja nad
on armuandmise mõttele väga vastu. Olles kaalunud selle juhtumi
kõiki külgi, olen otsustanud süüdimõistmise kehtima jätta. Kohtu-
otsus jääb püsima ja hukkamine toimub. Rahvas on oma sõna öelnud.
Härra Russelli armuandmispalve on seega tagasi lükatud.” Ta kuulutab
seda nii dramaatiliselt kui suudab, kummardab siis ja eemaldub aeg-
laselt kaamerateest; tema on oma tähtrolli esitanud. Elvis on majast
lahkunud. Kolme päeva eest leidis ta aega, et eraldada mulle veerand
tundi, pärast seda aga vestles meie „eraviisilisest” jutuajamisest oma
lemmikajakirjanikega.

Kui ta oleks juhtumiga põhjalikult tutvunud, siis ta teaks, et Duke
Russellil polnud mingit tegemist Emily Broone’i üheteistkümnenda aasta
eest toimunud vägistamise ja tapmisega. Lülitan hääle jälle välja ja ütlen:
„See polnud just üllatus.”

„On ta kunagi kellelegi armu andnud?” küsib Duke.

„Muidugi mitte.”

Uksele koputatakse valjusti ja see avaneb. Sisenevad kaks valvurit,
teine neist veeretab kandikut viimse õhtusöögi. Jätavad selle kongi

ja lahkuvad. Duke põrnitseb lihatükki, friikartuleid ja üsna õhukest šokolaadikoogi viilu ning ütleb: „Õlut ei ole.”

„Naudi oma jääteed.”

Ta istub madratsil ja hakkab sööma. Toit lõhnab isuäratavalt ja mulle tuleb meelde, et ma pole juba vähemalt kakskümmend neli tundi midagi söönud. „Friikaid tahad?” küsib ta.

„Täna, ei.”

„Ma ei jaksa seda kõike ära süüa. Miskipärast pole erilist isu.”

„Kuidas emaga läks?”

Ta pistab suure lihatüki suhu ja mälub aeglaselt. „Mitte eriti hästi, nagu sa võid arvata. Palju pisaraid. See oli päris jube.”

Mobiil hakkab mu taskus värisema ja ma tõmban selle välja. Vaatan helistaja nime ja ütlen: „Siin see nüüd on.” Naeratan Duke'ile ja vastan kõnele.

See on üheteistkümnenda piirkonna kohtusekretär, mees, keda ma tunnen päris hästi, ning ta teatab mulle, et tema boss allkirjastas just käsu hukkamise peatamiseks, tuues põhjuseks, et on vaja rohkem aega uurimiseks, kas Duke Russelli kohtuprotsess oli õiglane. Küsin, millal käsk välja kuulutatakse, ja ta ütleb, et viivitamatult.

Vaatan oma klienti ja ütlen: „Said peatamise. Täna nõela ei tule. Kaua sul selle lihaga veel läheb?”

„Viis minutit,” vastab ta laialt naeratades ja lõikab liha.

„Saad sa mulle kümme minutit anda?” küsin sekretäriilt. „Mu klient tahaks oma viimse õhtusöögi lõpetada.” Me kaupleme ja lepime lõpuks kokku seitsme minuti peale. Täna teda, lõpetan kõne ja valin uue numbri. „Söö kähku,” ütlen. Duke on järsku söögiisu üles leidnud ja on õnnelik nagu siga küna ääres.

Duke'i valesüüdistuse arhitekt on väikelinna prokurör nimega Chad Falwright. Praegu viibib ta siit peaaegu kilomeetri kaugusel vangla administratiivhoones ja valmistub oma karjääri kõrghetkeks. Ta arvab, et pool kaksteist saadetakse ta koos Broone'i perekonna ja kohaliku šerifiga vangla mikrobussi, sõidutatakse siia, surmamõistetute tiiba ning juhatatakse väiksesse tuppa, millel on suur kardinaga kaetud klaasaken. Chad mõtleb, et kui nad juba seal on, siis ootavad nad hetke, mil Duke

on rihmadega kanderaamile kinnitatud, süstlanõelad kätes valmis, ja kardin tõmmatakse dramaatiliselt eest.

Prokuröri jaoks pole suuremat rahuldust tehtud tööst kui olla tunnistajaks hukkamisele, mille ta ise on välja ajanud. Ent Chad jääb sellest elevusest ilma. Valin ta numbri ja ta vastab kiiresti. „Post siinpool,” ütlen, „surmamõistetute tiivas, ja meil on halbu uudiseid. Üheteistkümnes ringkond andis asja käsu hukkamine peatada. Paistab, et sa pead, saba jalge vahel, tagasi Veronasse roomama.”

Ta kogeleb ja suudab siis öelda: „Mida kuradit?”

„Sa kuulsid küll, Chad. Su võltsitud süüdistus laguneb koost ja praegusest lähemale sa Duke'i skalbile ei pääse, kuigi ma pean tunnistama, et neetult lähedale jõudsid sa küll. Üheteistkümnes ringkond kahtleb kohtuprotsessi õigluses, nii et nad saavad asja tagasi. Kogu lugu, Chad. Kahju küll, et ma su suurhetke ära rikkusin.”

„On see mingi nali, Post?”

„Oh, muidugi. Me siin surmamõistetute tiivas kogu aeg naerame. Sul oli päev otsa ajakirjanikega rääkides lõbu laialt, lõbutse nüüd sellega edasi.” Öelda, et ma põlgan seda meest, oleks tohutu alahindamine.

Lõpetan kõne ja vaatan pidusööki mugiva Duke'i poole. Suu täis, küsib ta: „Saad sa mu emale helistada?”

„Ei. Ainult advokaadid võivad siin mobiili kasutada, aga ta saab piisavalt kiiresti teada. Tee kähku.” Ta loputab suu teega puhtaks ja ründab šokolaadikooki. Võtan telekapuldi ja panen hääle peale. Tema kraabib taldrikut, ekraanile ilmub aga kusagil vangla territooriumil viibiv hingetu reporter, kes teatab kogeledes, et hukkamine on peatatud. Ta näib olevat segaduses ja hämmeldunud ning ka kõikjal tema ümber valitseb segadus.

Mõne sekundi pärast koputatakse uksele ja vanglaülem astub sisse. Ta näeb telekat ja ütleb: „Nii et te vist juba kuulsite?”

„Seda küll, ülemus, kahju, et pidu untsu läks. Ütle oma poistele, et nad võivad laiail minna, ja palun kutsu mulle auto.”

Duke pühib varrukaga suud, hakkab naerma ja ütleb: „Ärge tehke nii pettunud nägu, vanglaülem.”

„Ei, tegelikult on see mulle kergenduseks,” ütleb ta, aga tõde paistab läbi.

Ka tema on päev otsa ajakirjanikega rääkinud ja nautinud rambi-valgust. Ent äkki on ta põnev jooks läbi saanud ja ta on otse enne finiši-joont näoli kukkunud.

„Ma nüüd lähen,” ütlen Duke’i kätt surudes.

„Täna, Post,” ütleb tema.

„Ma võtan ühendust.” Suundun ukse poole ja ütlen vanglaülemale: „Palun anna kubernerile edasi minu lugupidamine.”

Mind juhataatakse hoonest välja, külm õhk paiskub näkku ja tundub virgutavana. Valvur saadab mu paari meetri kaugusel seisva eraldus-märkideta furgoonauto juurde. Ma istun autosse ja tema sulgeb ukse. „Peavärvasse,” ütlen juhile.

Sõites Holmani Parandusasutuse korrapäraselt paiknevate hoonete vahel, tunnen järsku iiveldust ja nälga. Ja kergendust. Sulgen silmad, hingan sügavalt ja süvenen imesse, et Duke on elus ning näeb homset päeva. Praeguseks olen ma päästnud ta elu. Tema vabadusse aitamine vajab järgmist imet.

Ilmselt teab ainult juhtkond, miks, aga viimased viis tundi on kõik vangid olnud täielikus isolatsioonis – just nagu võiksid nad kokku ajada Bastille’ stiilis vihase jõugu ja rünnata surmamõistetute tiiba, et Duke vabastada. Nüüd lastakse ohjad lödvemale; põnevus on möödas. Täiendavad jõud, mis korra hoidmiseks kohale toodi, on lahkumas ja minagi tahan siit minema pääseda. Parkisin tulles auto värava lähedale platsile, nüüd panevad telejaamade meeskonnad seal oma asju kokku ja lähevad koju. Täna autojuhti, istun oma väiksesse Fordi linnamaasturisse ja lahkun kiiruga. Sõitnud kaks miili mööda maanteed, peatun ööseks suletud poekese juures, et helistada.

Tema nimi on Mark Carter. Mees, valge, kolmkümmend kolm aastat vana, elab Veronast kümne miili kaugusel Baylissis väikeses üürimajas. Mul on arvutis fotod tema majast ja veoautost ja naisest, kes praegu tema juures elab. Üheteistkümne aasta eest vägistis ja tappis Carter Emily Broone’i ja nüüd tuleb mul lihtsalt seda tõestada.

Anonüümset kõnekaarti kasutades helistan talle mobiilile, numbrile, mida ma ei tohiks teada. Peale viit helinat ta vastab.

„Kas Mark Carter?”

„Kes küsib?”

„Sa ei tunne mind, Carter, aga ma helistan vanglast. Duke Russelli hukkamine peatati, nii et kahju küll, kuid ma pean sulle teatama, et see asi pole lõpetatud. Kas sa vaatad telekat?”

„Kes räägib?”

„Ma olen kindel, et sa vaatad telekat, Carter, istud oma paksu perse peal koos oma paksu naisterahvaga ja palvetad, et osariik viimaks tapaks Duke'i sinu kuriteo eest. Sa oled pasakott, Carter; sa tahad näha, kuidas tema sureb selle eest, mis sina korda saatsid. Eriline argpüks.”

„Ütle seda mulle näkku.”

„Oh, küll ma ütlen, Carter, ühel päeval kohtus. Ma leian tõendid ja varsti pääseb Duke välja. Sina lähed tema asemele. Ma tulen sulle järele, Carter.”

Lõpetan kõne enne, kui ta jõuab veel midagi öelda.

Kuna bensiin on pisut odavam kui odavad motellid, veedan ma suure osa pimedatest tundidest tühjadel maanteedel sõites. Nagu ikka, ütlen ma endale, et küll ma hiljem magan, nagu oleks pikk talveuni nurga taga ootamas. Tõde on aga see, et ma tukastan palju, aga magan harva, ja vaevalt see ka muutub. Ma olen võtnud enda kanda nende inimeste koorma, kes kõdunevad süütult vanglas, samas kui vägistajad ja mõrtsukad kõnnivad vabalt ringi.

Duke Russell mõisteti süüdi nurgataguses maakate asulas, kus pooltel vandemeestel on lugemiseга raskusi ja kahel uhkeldaval valeeksperdil, keda Chad Falwright tunnistajapulti saatis, oli lihtne neid eksitada. Esimene oli Wyomingi väikelinnast pärit, praksisest loobunud hambaarst. See, kuidas ta leidis tee Alabama Veronasse, on veel omaette lugu. Veenva autoriteedi, kena ülikonna ja muljetavaldava sõnavaraga tunnistas ta, et kolm salku Emily Broone'i käsivartel on Duke'i hammaste tekitatud. See kloun elabki sellest, et käib mööda riiki tunnistajaks, alati süüdistuse poolel ja alati kena tasu eest, ning tema väärastunud ajus pole vägistamine piisavalt vägivaldne, kui vägistaja pole ohvrit nii kõvasti hammustanud, et sellest oleks jäänud jäljed. Selline alusetu ja naeruväärne teooria tuleks risküsitlusel paljastada, aga Duke'i advokaat oli sel ajal kas purjus või tukastas.

Teine ekspert oli osariigi kohtulaborist. Tema pädevusvaldkond oli – ja on seniajani – karvad. Emily kehalt leiti seitse kubemekarva ja see tüüp seletas vandemeestele, et need pärinevad Duke'ilt. Tegelikult ei pärinevad. Tõenäoliselt on need Mark Carteri omad, aga me ei tea seda. Veel Neil kohalikel matsidel, kes uurimist juhtisid, möödus huvi Carteri kui kahtlusaluse vastu väga kiiresti, kuigi tema oli viimane inimene, kellega Emilyt tolle kadumisõhtul koos nähti.

Hambajälgi ja karvade analüüsi ei peeta vähegi kaasaegsetes kohtutes usaldusväärseteks asitõenditeks. Mõlemad kuuluvad nende naeruväärsete ja pidevalt muutuvate valdkondade hulka, mida kaitseadvokaadid nimetavad pilkavalt „rämpsteadusteks”. Jumal ise teab, kui palju süütu

inimesi kannab pikaajalist karistust asjatundmatute ekspertide ja nende alusetute süüteooriate pärast.

Iga vähegi asjalik advokaat oleks mõnuga neile kahele eksperdile ristküsitluse korraldanud, aga Duke'i advokaat polnud väärt neid kolme tuhandet dollarit, mis osariik talle maksis. Õigupoolest polnud ta mitte midagi väärt. Tal oli kriminaalasadega vähe kogemusi, ta haises istungi ajal alkoholi järele, ilmus kohale igasuguse ettevalmistuseta, uskus kõhklemata, et tema klient on süüdi, jäi pärast kohtuprotsessi aasta jooksul kolm korda autoroolis purjuspäi juhtimisega vahele, temalt võeti praktiseerimisõigus ja lõpuks suri ta tsirroosi.

Ja mina peaksin nüüd tükid üles korjama ja õigluse leidma.

Ainult et keegi pole mind selleks palganud. Nagu ikka, olen ma vabatahtlik.

Olen maanteel ja suundun Montgomery poole, sinna on kaks ja pool tundi sõitu, mul on aega kavasid ja salaplaane teha. Kui ma ka motellis peatuksin, ei saaks ma nagunii magada. Olen selleks liiga elevil viimase hetke imest, millega mul õnnestus just nagu tühja koha pealt hakkama saada. Saadan sõnumi Atlanta kohtusekretärile ja tänan teda. Saadan sõnumi oma ülemusele, kes nüüd juba loodetavasti magab.

Tema nimi on Vicky Gourley ja ta töötab Savannah' vanalinnas, meie väikese ühingu kontoris. Ta rajas Vahimeeste teenistuse kaksteist aastat tagasi oma raha eest.

Vicki on pühendunud kristlane, kes leiab, et tema töö pärineb otsejoones evangeeliumist: Kristus käskis meeles pidada neid, kes on vangis. Ta ei veeda küll eriti palju aega vanglates, kuid ta töötab süütute vabastamise nimel viisteist tundi päevas. Aastate eest oli ta vandekohtunikuks protsessil, mis mõistis noore mehe süüdi mõrvas ja määras talle surmanuhtluse. Kahe aasta pärast see valeotsus paljastati. Süüdistaja oli varjanud süüst vabastavat asitõendit ja hankinud valetunnistuse vangla pealekaebajalt.

Politsei oli tõendusmaterjali võltsinud ja vandemeestele valetanud. Kui tõeline mõrvar DNA analüüsi põhjal kindlaks tehti, müüs Vicki oma põrandakattematerjalide firma nõole ja asutas saadud raha eest Vahimeeste teenistuse.

Mina olin tema esimene töötaja. Nüüd on meil üks veel.

Meil on ka vabatahtlik abiline Francois Tatum. Ta on neljakümne viie aastane must mees, kes taipas juba teismelisena, et Georgia põllumajanduslikus nurgas on lihtsam elada, kui nimetada end Frankieks, mitte Francois'ks. Näib, et tema emas oli haiti verd, nii et ta pani oma lastele prantsuse nimed, aga ükski neist polnud selles ingliskeelses eraldatud maailmas levinud.

Frankie oli mu esimene vabastatu. Kui ma temaga kohtusin, istus ta Georgias eluaegset vanglakaristust kellegi teise sooritatud mõrva eest. Sel ajal töötasin ma ühes väikeses Savannah' episkopaalkirikus vaimulikuna. Meie teenindada oli ka vangla ja nii ma Frankiet kohtasingi. See, et ta on süütu, oli ta kinnisidee, ja muust ta ei rääkinud. Ta oli terane, väga palju lugenud ning õigusteaduse endale selgeks teinud. Kahe kohtumisega oli ta mind ära veennud.

Oma juristikarjääri esimeses pooles olin ma kaitsnud inimesi, kel polnud võimalik endale advokaati palgata. Mul oli sadu kliente ja üsna pea jõudsin ma selleni, et pidasin neid kõiki süüdlaseks. Ma polnud korragi mõelnud, millisesse kitsikusse satuvad ebaõiglaselt süüdi mõistetud. Frankie muutis seda kõike. Ma süvenesin tema juhtumi materjalidesse ja sain varsti aru, et suudaksin ehk tema süütust tõestada. Siis ma kohtusin Vickiga, kes pakkus mulle tööd veel väiksema palga eest, kui ma vaimulikuna teenisin. See pole muutunud.

Nii et Francois Tatumist sai Vahimeeste teenistuse esimene klient. Neljateistkümne vangla-aasta järel oli perekond ta täielikult hüljanud. Kõik ta sõbrad olid kadunud.

Eelmainitud ema oli kunagi jätnud ta koos oma teiste lastega tädi ukse ette ja kadunud teadmata suunas. Isa polnud ta kunagi näinudki. Kui ma temaga vanglas kohtusin, olin ma kaheteistkümne aasta jooksul tema esimene külaline. Kogu see mahajäetus kõlab hirmsana, kuid sellel oli ka hea külg. Kui ta õigeks mõisteti ja vabadusse pääses, sai Frankie Georgia osariigilt ja ta vangi pannud kohalikele palju raha. Ja kuna polnud perekonda ega sõpru, kes oleksid temalt raha nuianud, õnnestus tal vabaduses tondina haihtuda, jätmata endast mingeid jälgi.

Tal on väike korter Atlantas ja numbriga postkast Chattanooga postkontoris, ent suurema osa ajast veedab ta teedel avatust nautides. Tema raha on peidetud erinevatesse lõunaosariikide pankadesse, nii et seda ei leia keegi. Ta väldib lähemaid suhteid, sest kõik varasemad on jätnud vaid arme. Liiatigi kardab ta alati, et keegi püüab ta taskute kallale pääseda.

Frankie usaldab mind ja mitte kedagi teist. Kui tema kohtuasi sai lõpuks lahenduse, pakkus ta mulle lahket tasu. Ma keeldusin. Vanglas ellujäämisega oli ta välja teeninud iga viimase kui sendi sellest rahast. Kui ma liitusin Vahimeestega, andsin ma vaesusvande. Kui mu kliendid püsivad elus, saades iga päev kahe dollari eest süüa, siis on minu kohus samuti iga asja pealt kokku hoida.

Montgomeryst idas, Tuskegee lähedal pööran veokite parkimisplatsile.

Kell pole veel kuus, väljas on pime ja lai kruusakattega plats on täis suuri nurruvaid rekasid, mille juhid kas tukuvad või söövad hommikust. Kohvikus on rahvarohke ning kui ma sisse astun, lööb mulle vastu peekoni ja vorsti tihke aroom. Keegi viipab ruumi kaugemast otsast. Frankie on meile kohad kinni pannud.

Kuna me oleme Alabama maakohas, siis me tervitame teineteist sündsä käepigistusega, mitte mehise embusega, nagu mõnes teises kohas. Kaks meest, üks neist must ja teine valge, teineteist rahvarohkes veokite peatuskohas kallistamas, põhjustaks kahtlustavaid pilke – mitte et me sellest tegelikult hooliksime. Frankiel on rohkem raha kui kõigil neil meestel kokku ning ta on ka pärast vangla-aastaid kõhn ja kiire.

Ta ei alusta kaklusi. Tema hoiak ja enesekindlus lihtsalt hoiavad kaklused ära.

„Õnnitlused,” ütleb ta. „See läks päris napilt.”

„Duke oli just alustanud oma viimse õhtusöögiga, kui kõne tuli. Pidi kiiruga sööma.”

„Aga sina paistsid enesekindlana.”

„Ma teesklesin, see on vana karmi advokaadi roll. Sisikond kippus samal ajal keema minema.”

„Kui see juba jutuks tuli – ma olen kindel, et sa oled näljane.”

„Olen küll. Pärast vanglast lahkumist ma helistasin Carterile. Ei suutnud end tagasi hoida.”

Ta kortsutab kergelt kulmu ja ütleb: „Hea küll. Ma usun, et selleks oli põhjus.”

„Mitte just hea põhjus. Ma olin nii vihane. Mees istus ja luges minuteid, oodates, millal Duke nõela saab. Kujutad sa ette, mismoodi see on: oled tegelik mõrvar ja elad kõrvalt vaikselt kaasa, kui keegi teine hukatakse? Me peame ta vahele võtma, Frankie.”

„Ja võtamegi.”

Ettekandja tuleb meie juurde, ma tellin munaroa ja kohvi. Frankie tahab pannkooke ja vorsti.

Ta teab mu käsilolevatest asjadest niisama palju kui ma ise. Ta loeb läbi kõik dokumendid, märgukirjad, ettekanded ja kohtuistungite stenogrammide. Frankiele pakub lõbu seada end sisse kohas nagu Verona Alabamas, kus keegi pole teda kunagi näinud, ja hakata teavet välja kaevama. Ta ei karda midagi, aga ka ei riski liialt, sest ei taha, et ta kinni võetaks. Selleks on ta uus elu liiga hea ja vabadus eriti väärtuslik, kuna ta kannatas nii pikalt selle puudumise käes.

„Meil on vaja Carteri DNA-d,” ütlen. „Mingil moel.”

„Ma tean, ma tean. Ma töötan selle kallal. Sul oleks vaja natuke puhata, boss.”

„Seda oleks mul alati vaja, kas pole? Ja nagu me hästi teame, siis kuna ma olen advokaat, ei tohi ma tema DNA-d hankida illegaalsel viisil.”

„Aga *mina* tohin, eks?” Ta muigab ja rüügab kohvi. Ettekandja asetab ka minu ette kruusi ja valab selle täis.

„Võimalik. Arutame seda hiljem. Mõne nädala on ta nüüd mu telefonikõne pärast hirmul. Paras talle. Mingil hetkel teeb ta vea ja siis me oleme kohal.”

„Kuhu sa praegu lähed?”

„Savannah'sse. Olen mõne päeva seal, ja siis Floridasse.”

„Florida. Seabrook?”

„Jah, Seabrook. Otsustasin selle juhtumi vastu võtta.”

Frankie nägu ei reeda kunagi kuigi palju. Ta silmad pilguvad harva, ta hääl on kindel ja ühtlane, nagu mõõdaks ta iga sõna. Vanglas ellujäämine nõudis pokkerinägu. Pikad üksindusperioodid olid tavalised. „Oled sa kindel?” küsib ta. Ilmselt on tal Seabrooki suhtes kahtlusi.

„See mees pole süüdi, Frankie. Ja tal pole advokaati.”

Taldrikud saabuvad ja me tegeleme või, siirupi ja kuumaga kastmega. Seabrooki juhtumi materjalid on olnud meie kontoris ligi kolm aastat, meie aga oleme arutanud, kas sekkuda või mitte. See pole meie töös ebatavaline. Pole ime, et Vahimeestele saabub kirju viiekümne osariigi vangidelt, kes kõik väidavad, et on süütu. Valdav enamus ei ole, nii et me uurime ja uurime tausta, valime ja valime, võttes hoolikalt ette ainult kõige veenvamaid süütuse kinnitusi. Ja teeme ikkagi vigu.

„See võib seal päris ohtlik olukord olla,” ütleb Frankie.

„Ma tean. Me oleme seda pikalt edasi lükanud. Tema aga loeb kellegi teise karistust kandes päevi.”

Ta mugib pannkooki ja noogutab kergelt, aga veendunud ta veel ei ole.

„Frankie, millal me enne oleme hea kakluse eest põgenenud?” küsin ma.

„Võib-olla on nüüd aeg üks vahele jätta. Sa lükkad iga päev juhtumeid tagasi, eks ole? Võib-olla see on ohtlikum kui kõik teised. Jumal näeb, sul on küllaga potentsiaalseid kliente.”

„Hakkad pehmeks muutuma?”

„Ei. Ma lihtsalt ei taha, et sa haiget saaksid. Cullen, mind ei näe keegi. Mina elan ja töötan varjus. Aga sinu nimi on kaitsekõnedes. Sa hakkad urgitsema sellises jubedas paigas nagu Seabrook ja võid ärritada mõnesid vastikuid tegelasi.”

Ma muigan ja ütlen: „Seda rohkem on põhjust seda teha.”

Päike on tõusnud, kui me kohvikust lahkume. Parkimisplatsil embame teineteist mehiselt ja jätame hüvasti. Mul pole aimu, kuhupoole Frankie suundub, ja see on üks tema plusse. Ta ärkab igal hommikul vabana, tänab selle eest jumalat, istub oma uude Dodge'i pikapisse ja sõidab, kuhu päike teda juhatab.

Tema vabadus ergutab mind, hoiab mind tegevuses. Kui poleks Vahimeeste teenistust, mädaneks ta ikka veel kongis.